

„A vers irgalmatlanul nem jó!”

Beszélgetés Majtinszky Lászlóval
Juhász Gyuláról és Móra Ferencről

429 **Juhász Gyula** nemcsak művésze, hanem tanítómestere is volt a költészetnek. Ha tehetségeket talált, támogatta őket, s sokan lettek az ő támogatásának révén ismert költőkké. Pártfogoltjaik közül a legismertebb és a legnagyobb: **József Attila**; de nem egyedüli az ő pályája. Juhász Gyula bátorításával, ösztönzésével indult útjára a pozsonyi **Reményi József**, Szegeden pedig **Sipos Iván**, Nagyfalusi Jenő, Szépkúti Miklós és **Berczeli Anzelm Károly** is. Máig példát mutatnak Juhász Gyula a fiatal tehetségek támogatásában, de abban is, hogy azt, akiből a költői tehetség hiányzott, nem hitegette: kíméletlenül megmondta neki őszinte véleményét. Így járt vele **Majtinszky László** is.

Most itt ülünk vele, a Széchenyi téri orvosi műszer szaküzlet vezetőjével irodájában. Mikor előző nap felkerestem, a magas, szikár, ötven év körüli ember elmosolyodott, és kérte, jöjjek másnap, addig összeszedi emlékeit.

— 1909-ben születtem — kezdi most a beszélgetést. Először a Klauzál gimnáziumban, majd a felsőkereskedelmi önképzőkörében olvastam fel verseimet, meg lehetőségekkel sikerrel. Diáktársaim és tanáraink elismerően nyilatkoztak verseimről. Különösen egy vers tetszett nekik, az **Ébredés**. Biztatásukra elküldtem Juhász Gyulának a verset. Pár nap múlva meg is jött rá a válasz.

A levél eredetijét kegyelettel őriz. Másolatát elhozta magammal az egyetem Irodalomtörténeti Intézetében levő **Kilényi-féle Juhász Gyula-gyűjtemény**ből:

„Kezves ifjú Barátom,
költészet dolgában nem ismerek tréfát és így kereken megmondom neked, hogy én szigorúbb vagyok tanárnaknál.

a vers irgalmatlanul nem jó, de ez legyen a legnagyobb baj, ami az életben érhet.

A jóakarát semmit se használ in poeticus, ide születni kell és még azután is sokat, nagyon sokat szenvedni, küzdeni, csalódni és egy kisse meg is halni néhányszor, bizony!

Kívánok minden jót és ha mégis költő lesz belőled, annak én csak örülni fogok. En inkább göztéglagyáros lennék a Te helyedben!
Szeged, 1928 V/25.

Juhász Gyula

— Miért éppen Juhász Gyulának küldte el a versét? — kérdezem.

— **Annak** külön története van — mondja mosolyogva. — Édesapám a szőregi **Iván-féle téglagyár** cégvezetője volt. 1928 tavaszán egy nap a munkások csontokra bukkantak. Apám azonnal telefonált a múzeumba, és nemskára maga **Móra Ferenc** jött ki a színhelyre. Én is megismertem őt. Neki akartam versem megmutatni. Ő azonban kitért ezelől: — Nézd, én annyira el vagyok foglalva az ásatások miatt, hogy nem tudok alapos bírálatot mondani. De küld el Juhász Gyulának, majd ő megbírálja. Így írtam a költőnek, s válaszborítékot is mellékeltem, mégpedig apám cégjének borítékját. Ezért írta tréfásan Juhász Gyula, hogy inkább »göztéglagyáros« lenne helyemben. Levele után azonban felkerestem őt, és megköszönve őszinte szavait, megkértem, hogy dedikálja egyik kötetét. — Hát ezt már szívesen — felelte mosolyogva.

Megsárgult újságlapot veszek elő, a **Délmagyarország** 1943. március 28-i számából. **Majtinszky** meg se nézi közelről, már mondja:

— Tudom. 1943-ban munkaszolgálatos voltam **Hartmann Mihály** újságíró barátommal. Ő a táborban is cikkeket írt, ezeket a felesége juttatta el a **Délmagyarországhoz**. A tiszteletdíjből éltek. Ekkor mutattam meg neki Juhász levelét is. Ő egy kisse kiszínezte, megnyújtotta, mert a sorok száma után fizettek. Óvatosságból az én nevem a cikkben **Makrára** változott.

— Találkozott többször is Mórával?

— Igen — feleli ismét derűsen. 1928 nyarán együtt dolgoztam az ásatásoknál vele és famulusával, **Kotormány**nyal. Rozoga autóbusszal utaztuk a határt, de Móra mellett ezek az unalmas utazások is érdekesebbek voltak.

Ahogy ő mindent meglátott, észrevett vagy finom megjegyzést tett valamire, ez volt benne a lebilincselő. Egy alkalommal a velünk dolgozó **kubikosok** nekiláttak reggelizni. Marokra fogták a szalonnát, kis szalonna, nagy kenyér, hogy legalább a mennyiség meglegyen. Móra csak nézte, nézte... majd összefutott szájában a nyál, nem röstelt odamenni, és kérni az ingerlő falatokból. Mikor aztán elérkezett az ebédcső, ebédjét átengedte a hasztalan vonakodó **kubikosoknak**, mondván, hogy ő már jóllakott az övékéből.

— 1930-ban kerültem ide — folytatja emlékeit —, éppen ebbe az üzletbe, ahol most is dolgozom. Móra gyakran jött ide vásárolni és sokszor bizony nem tudott fizetni. Az én feladatam volt felkeresni őt, és a tartozást behajtani. Sokszor csak a harmadik, negyedik látogatásom volt eredményes, akkorra sikerült Mórának és famulusának a kért summát »összeguberálni«. Móra ilyenkor feltette a nagy kérdést: — No, János, hogy állunk a pénz dolgában? Pedig Mórának szép jövedelme volt ekkor, de hiába, a felesége, drága asszony volt...

Hallgatunk.

— Még valamit — törí meg a csendet. Talán érdeklí: a Fodor utca 6 szám alatti ház, ahol Juhász Gyula utolsó éveit töltötte, a feleségemé volt. Ő sokat mesélt a költőről. Sokszor látta Juhász Gyulát, amint az ablakból nézte a munkásokat, akik munka után a szemközti bútorgyár műhelyéből vonultak hazafelé. Irrt erről egy verset is, ha jól emlékszem.

Igen, semmi kétség — gondolom — így született meg a **Forgácsillat** című költemény:

Műhelyben voltam gyermek én,
A munkát játszva itt tanultam
S a gyaluforgács jó szaga
Köszönt felém s idézi múltam.

— S én — fejezi be — még most is szeretettel olvasom a költő verseit, és ilyenkor úgy érzem, hogy ismét Juhász és Móra fiatal barátja vagyok.

Csaplár Ferenc

elsőéves bölcsészhallgató,
az egyetemi

Juhász Gyula-munkaközösség tagja

